

Stockholm 2019-08-11

Svenska Mångkampsförbundets svar på remiss rörande regeringens promemoria "Reglering av vapenmagasin" Ju2019/02475/L4

Beredda tillfälle därtill får Svenska Mångkampsförbundet härmed avge följande remissvar.

Pontus Weman Tell, Generalsekreterare, Svenska Mångkampsförbundet.

Om Svenska Mångkampsförbundet

Svenska Mångkampsförbundet organiserar idrottsföreningar inom modern femkamp, militär femkamp och orienteringsskytte. Förbundet är medlem i Riksidrottsförbundet och representerat i Sveriges Olympiska Kommitté .

Sammanfattning

EU:s vapendirektiv är ett minimidirektiv där medlemsländerna får, men inte behöver, ha mer restriktiva regler.

Regeringens förslag till implementering av EU:s vapendirektiv går, även med de ändringar som föreslås i promemorian *Reglering av vapenmagasin ("Promemorian")*, på en rad punkter längre än vad som krävs av direktivet. Det aktuella förslaget skulle om det blev lag innebära mycket allvarliga problem för skytteidrotten, inklusive en betydande risk att internationell tävlingsverksamhet i vissa grenar inte längre skulle kunna bedrivas. Förslagen har också stora brister ur ett rättssäkerhetsperspektiv. *Svenska Mångkampsförbundet ("Förbundet") avstyrker därför förslagen.*

Förbundet menar istället att direktivet ska implementeras utan att andra ändringar görs än de som uttryckligen krävs, Sverige bör också använda samtliga undantag som EU medger.

Eftersom Sverige redan har en mycket omfattande reglering av vapeninnehav fordras endast mindre ändringar av svensk lagstiftning för att uppfylla direktivets minimikrav. Sverige bör, precis som vid implementeringen av EU:s vapendirektiv (91/447/EEC) vid EU-inträdet, uttala att den mycket höga säkerhetsnivå när det gäller vapentillstånd i Sverige innebär att kraven därvid är uppfyllda. När de gäller de punkter där direktivet kräver förtydliganden eller ändringar vill Förbundet understryka att det är möjligt att uppnå detta på ett sätt som inte innebär onödiga restriktioner för svenska idrottsutövare.

Enligt direktivet är halvautomatiska sportvapen (gevär och pistoler) alltid i kategori B. Endast vid det tillfälle ett sådant vapen har ett infört magasin med fler än 10/20 patroner, är kombinationen av vapen och magasin i kategori A. Genom att tillämpa direktivets skrivning i kombination med den undantagsmöjlighet som direktivet medger för målskyttar, och välja en definition av målskytte som omfattar alla som idag utövar eller har möjlighet att utöva målskytte, kan direktivet implementeras utan att skytteidrotten (eller vapeninnehav/vapenanvändning för andra legala ändamål) påverkades negativt.

När det gäller de förslag i DS 2018:1, lagrådsremissen, och i Promemorian som går utöver direktivet (reglering av magasin, omkategorisering av vissa vapen, tidsbegränsade licenser, krav på märkning av historiskt värdefulla vapen mm, konstaterar Förbundet att förslagen inte löser några kända problem men skulle vara till stort men för skytteidrotten (och/och eller för andra legala vapenägare)¹. De ska därför helt avvisas.

Vidare noterar Förbundet att Försvarsmakten inte utgör en remissinstans vilket är mycketförvånande.

¹ Förbundet behandlar i detta remissvar regeringens liggande förslag i sin helhet även i de fall där detta innebär att tidigare remisspunkter upprepas.

Bakgrund

Förbundets utgångspunkt när det gäller reglering av skjutvapen är att reglerna ska ha effekt mot kriminell hantering men inte innebära omotiverade inskränkningar för idrottsutövare.

Med anledning av detta avstyrkte Förbundet – i likhet med nästan alla andra remissinstanser, däribland den samlade svenska idrottsrörelsen – det ursprungliga förslaget från EU-kommissionen till nytt vapendirektiv. Efter kritiken – som inte bara kom från de svenska remissinstanserna – kom direktivet att kraftigt revideras och de mest långtgående och skadliga restriktionerna för civil skytteverksamhet stöks i den version som slutligen antogs. Kritiken från remissinstanserna, inklusive från den samlade idrottsrörelsen, upprepades efter att regeringens vapenutredare, trots att denne enligt kommittédirektivet fått uppdrag i att söka en minimiimplementering, i DS 2018:1 istället valde att lägga fram förslag med större likheter med det ursprungliga, senare förkastade förslaget än med det av EU slutligen antagna direktivet.

Det nu liggande förslagen skulle om de blev verklighet få allvarliga konsekvenser för svensk idrott, både bredd- och elitidrott, det innebär också avsteg från sedan länge etablerade rättsprinciper då det föreslås att föremål som inte definieras ska bli tillståndspliktiga. Det skulle utöver de direkta och mycket allvarliga problemen för idrottsrörelsen även orsaka problem för andra legala vapeninnehavare i Sverige, liksom för industri och handel.

Förbundet vill peka på att det – som en följd av det mycket restriktiva regelverk för innehav av registrerade, legala, vapen som redan finns i Sverige, går att uppfylla direktivets krav utan att införa nya regeringar som blir betungande för idrotten.

Nedan utvecklas Förbundets syn på de olika förslagen.

Frågan om ny kategorisering av vissa vapen, samt användning av magasin

Förbundet avstyrker förslaget om klassificering av vapen för skytteidrott i kategori A.

Enligt det antagna direktivet tillhör halvautomatiska vapen (pistoler och gevär) som används vid idrottskytte kategori B. I det ursprungliga förslag som lades fram av EU-kommissionen, liksom i regeringens förslag, har man däremot velat kategorisera vissa sådana vapen i kategori A. (Sverige använder inte denna terminologi men regeringen agerar som om så varit fallet, och föreslår följdregleringar baserat på detta, se exempelvis s 59 i lagrådsremissen).

Hade det ursprungliga förslaget gått igenom, eller om regeringens skulle bli verklighet, skulle det innebära påtagliga problem för svensk idrott. Halvautomatiska pistoler och gevär används i flera olika skyttegrenar, i flera förbund. Framförallt skulle den reglering som föreslås i utredningen innebära problem för vid internationellt tävlande. Vapen som kategoriseras i A skulle i praktiken inte gå att resa med då de, som en följd av internationella avtal och konventioner inte skulle få tas med på flygplan. Handel med, service av, och tillhandahållande av reservdelar till sådana vapen skulle också kräva särskilda tillstånd från ISP – tillstånd som inte utan vidare är möjliga att få.

Precis som Förbundet påpekade i remissvaret på EU-kommissionens ursprungliga förslag, och på förslagen i DS 2018:1 fyller inte den föreslagna regleringen någon funktion, utan har enbart effekten att försvåra för skytteidrott.

De åtgärder regeringen förslår är så vitt Förbundet vet helt unika. Även om Mångkampsförbundets idrotter inte hör till de som skulle drabbas hårdast är signalen som sänds ut till idrottsrörelsen mycket allvarlig. Den enda liknande reglering som finns idag är regleringen av vissa kampsportsmatcher. Inom kampsporten har däremot alltid möjligheten att tävla internationellt funnits. De restriktioner som föreslås i utredningen kommer dock att drabba både professionella och amatörer, elit och bredd. Åtgärden har inte heller några som helst fördelar och måste därmed förkastas.

EU:s vapendirektiv kräver emellertid att viss *användning* av magasin regleras. Enligt direktivet är *användning* av magasin med fler än 10 patroner med centralantändning i *kombination* med halvautomatiskt gevär, eller magasin med fler än 20 patroner med centralantändning i *kombination* med halvautomatisk pistol som huvudregel förbjudet (kombinationen räknas som kategori A, dvs "förbjudna vapen"). Av direktivet framgår att kategoriseringen inte rör vapnet, enligt detta ska "möjligheten att montera på en laddanordning med en kapacitet som överstiger 10 patroner för långa skjutvapen och 20 patroner för korta skjutvapen avgör inte i sig klassningen av ett skjutvapen i en viss kategori."

Direktivet medger däremot att den som är *målskytt* använder denna kombination, detsamma gäller person som deltar i totalförsvaret. Detta kräver emellertid att medlemslandet aktivt utnyttjar denna undantagsmöjlighet. Förbundet ser till skillnad från utredaren och regeringen, ingen anledning att inskränka möjligheterna till målskytte mer än vad EU kräver.

Förbundet konstaterar även att direktivets undantag för "målskyttar" avser just målskyttar (dvs personer) och inte "vapen för målskytte", denna distinktion är inte oviktig. Eftersom Sverige, till skillnad från i stort sett alla andra EU-länder, delar upp vapentillstånd per ändamål (målskytte, jakt, samling etc.) och där vapen med licens för jakt får användas – och används ofta – för målskytte, medan det omvända (även om det handlar om exakt samma vapenmodell) inte är tillåtet innebär regeringens förslag därmed att de som idag använder vissa vapen som de har för jaktlicens till målskytte inte skulle kunna fortsätta med det utan behöva ändra licensen till målskytte – något som i sin tur skulle göra vapnet otillåtet för jakt.²

Vidare skulle regeringens förslag även innebära att föreningar inte längre skulle kunna fortsätta inneha och använda vissa magasin och vapen. Regeringens förslag innebär därmed även i detta avseende påtagliga men för idrottsrörelsen. Förbundet ser det som självklart att idrottsföreningar även i framtiden ska kunna inneha och använda de vapen och magasin som

² Regeringens förslag skulle även innebära att den jägare som när den övade på skjutbana med sitt jaktvapen använde ett magasin med fler än 10 patroner skulle göra sig skyldig till brott.

används inom respektive idrott – tillgång till föreningsvapen är avgörande för att kunna ta emot och utbilda nybörjare inom de idrotter där skytte ingår. Att på ett sådant sätt begränsa människors möjlighet att börja med vissa idrotter strider mot målen för idrottspolitiken vilka syftar till idrotten ska vara till för alla.

För att de som idag får använda magasin ska fortsätta få göra detta samtidigt som direktivets krav uppfylls krävs dock till tillägg till 2 kap, Vapenlagen enligt följande:

”Användning av vissa magasin i kombination med vissa skjutvapen.

20 §

Användning av magasin med fler än 10 patroner med centralantändning i kombination med halvautomatiskt gevär, eller magasin med fler än 20 patroner med centralantändning i kombination med halvautomatisk pistol kräver tillstånd. Tillstånd krävs inte för den som är målskytt.

Med målskytt förstås person som:

- Har tillstånd att inneha vapen som får användas för målskytte

eller

- Är medlem i sådan skytteförening som bedriver verksamhet med sådana vapen och magasin som beskrivs i första stycket

eller

- Är medlem i skytteförening och har möjlighet att få tillstånd att inneha vapen för målskytte.

Tillstånd krävs inte heller för den som är ordinarie hemvärnsman eller är medlem i en frivillig försvarsorganisation.”

Innehav av magasin

Förbundet avstyrker förslaget att reglera magasin.

Regeringen föreslår att tillstånd ska krävas för innehav av (åtminstone vissa) löstagbara magasin, en produkt som sedan de först introducerades för cirka 130 år sedan varit helt oreglerade.³

Det förslag utredaren lagt fram strider (vilket också påpekades i många av remissvaren, däribland av Förbundet, på motsvarande förslag när det lades fram i SOU 2013:7, av EU-kommissionen 2015, liksom i DS 2018.1) mot grundläggande rättsprinciper om förutsägbarhet och rättssäkerhet. Det torde vara främmande för svensk rättstradition att kriminalisera innehav av delar som inte är juridiskt definierade (och som svårigen kan definieras juridiskt).

³ De första vapnen med löstagbara magasin kom under sent 1800-tal; geväret Madsen-Rasmussen 1888 och pistolen Borchartd C93 1893. Till vapen med löstagbara magasin kan även den lavettmonterade Gatling som kom 1871 räknas.

Utöver att denna restriktion inte krävs av EU har det förslag regeringen lagt fram i sig sådana juridiska och tekniska brister att det inte kan utgöra grund för lagstiftning.⁴

Den reglering som regeringen nu föreslår skulle strida mot grundprinciperna för den svenska vapenregleringen – denna bygger på att det är de delar som håller gastryck är licenspliktiga, medan delar (exempelvis kolvar, trycken, siktesdelar och magasin) inte är det. Det saknas skäl att ändra detta – tvärtom skulle en sådan förändring som regeringen förordar skapa nya problem utan att lösa några existerande.

Att magasin är svårdefinierade är också välkänt sedan tidigare. FN utelämnade magasin ur sitt vapenprotokoll eftersom det inte gick att hitta någon entydig juridisk definition av vad ett magasin var. Magasin kan ta olika former men består normalt av en fjäder, en låda eller cylinder av plåt eller plast, samt två mindre plåt- eller plastbleck (magasinbotten respektive patronförare). Ett magasin kan även passa till ett stort antal olika vapenmodeller (det finns också gevär som tar pistolmagasin, och pistoler som tar gevärsmagasin). Ett och samma magasin kan också ibland fyllas på med olika antal patroner beroende på kaliber. Skulle förslaget bli verklighet riskerar innehav dessutom av vanliga hushållsföremål, fjädrar, skruvar, metall och plastbitar då de skulle kunna sättas samman till något som skulle kunna fungera som ett magasin.

Det ska inte heller glömmas att magasin för dem som aktivt utövar skytteidrott är en förbrukningsartikel. Den reglering som regeringen föreslår skulle också innebära att den som under en tävling skulle tappa ett magasin i skogen skulle riskera att göra sig skyldig till brott, detsamma gäller om en idrottsutövare i framtiden skulle kasta ett trasigt magasin i soporna.

Även om Försvarsmakten nu undantagits från regleringen har de i tidigare remissvar påpekat att klassning av magasin som tillståndspliktig vapendel skulle innebära att de skulle behöva avbryta exempelvis en hemvärnsövning för att leta efter ett tappat magasin. Även om den soldat som tappade magasinet inte genom regeringens ändrade förslag längre skulle göra sig skyldig till brott skulle även så behöva ske med den nu föreslagna regleringen (Försvarsmakten skulle knappast kunna lämna tillståndspliktiga vapendelar utan tillsyn). Detsamma skulle behöva ske även under idrottstävlingar, oavsett om deltagarna tillhör försvarsmakten eller är civila.

Förbundet delar inte regeringens uppfattning att avsaknaden av definition av magasin skulle kunna "lösas genom rättstillämpningen". Ägare av magasin skulle genom den osäkerhet om

⁴ Regeringen skriver exempelvis att de vill basera reglering på om magasin är "möjliga att montera på ett skjutvapen där pipans längd överstiger 30 cm och den totala längden överstiger 60 cm". Här vill förbundet påpeka att denna formulering vittnar om vapenteknisk okunnighet eftersom piplängden (eller totallängden) på ett vapen inte har något med möjligheten att montera ett visst magasin på det. Möjligheten att "montera" (ett begrepp som för övrigt inte används inom skytteidrott, jakt eller annan vapen användning) ett (löstagbart) magasin på ett vapen (om man med detta avser att magasinet kan föras in) styrs av magasinbrunnens utformning. Om det passar i magasinbrunnen kommer det att passa oavsett om pipan är 1 centimeter eller 10 meter lång).

vad som utgjorde ett magasin (exempelvis om ett magasin som rymmer 8 patroner i en kaliber och 14 i en annan skulle räknas som ett magasin för fler än 10 patroner och kräva tillstånd) skulle vid lagens eventuella ikraftträdande tvingas göra sig av med dessa för att inte riskera att begå brott (vederbörande skulle i teorin kunna köpa tillbaka dem efter att ärendena slutligt prövats i domstolar och en praxis om vad som utgör ett magasin, respektive vilka magasin som räknades som olagliga att inneha). Detta innebär i praktiken vad som kan kallas regulatorisk konfiskation.⁵

Vidare måste Förbudet påtala att regeringens tolkning av rättsläget är felaktigt. Vad HD fann i NJA 1987 s 643 om armborst (vilka är licenspliktiga) som levererats i delad form kan inte utsträckas till magasin. Den refererade domen avsåg om ett armborst som levererades i tre enkelt hopsättbara delar (för armborst finns definierade licenspliktiga delar "stomme", respektive "avfyringsanordning") var att betrakta som ett armborst. I fallet magasin handlar det om ett i sig *odefinierat* föremål som *inte* består av i sig licenspliktiga delar.

Eftersom det saknas behov av att överhuvudtaget reglera magasin är dock definitionsfrågan endast av sekundär betydelse i och med att problemen uppstår först när innehav kriminaliseras.⁶

Tidsbegränsade licenser

Förbundet avstyrker förslaget om tidsbegränsade licenser.

EU har redan konstaterat att den svenska ordningen, där vapenägare dagligen kollas mot brotts- och misstankeregister, uppfyller kraven på att licenser ska förnyas inom fem år (vi har enligt EU:s sätt att se det "endagarslicenser"). Det finns inget behov av ytterligare reglering på detta område.

Förbundet konstaterar att riksdagen så sent som i juni 2019 antog ett tillkännagivande om att helt avskaffa systemet med tidsbegränsade licenser. Förbundet delar riksdagens uppfattning om att systemet med femårslicenser bör avskaffas.

Vapenmäklare

Förbundet avstyrker förslaget om särskild reglering av vapenmäklarverksamhet.

Vapenmäklarverksamhet, det vill säga kommissionärsverksamhet med skjutvapen, är ett begrepp som förekommer i EU:s vapendirektiv. Dylig verksamhet förekommer i Sverige inte

⁵ Det är vidare rimligt att anta att detta skulle kunna befinnas stå i strid med egendomsskyddet i grundlagen eller Europakonventionen.

⁶ Den skrivning rörande användning av vissa magasin i kombination med vissa vapen som finns i direktivet drabbas inte av dylika definitionsproblem. Dels är det inte möjligt att av misstag införa ett magasin i sitt vapen så brott kan till skillnad från om regeringens förslag blev verklighet inte ske genom passivitet, dels är det vid detta tillfälle känt hur många patroner det rymmer (samtidigt som det är irrelevant om magasinet vid något annat tillfälle hypotetiskt skulle kunna rymma ett annat antal patroner eller hypotetiskt införas i ett annat vapen eller annan vapentyp). +

som en från vapenhandel självständig sådan. Det finns därmed inget behov av att särskilt reglera detta.

Märkning av historiskt värdefulla vapen

Förbundet avstyrker förslaget om att inte använda undantaget för krav på märkning av historiskt värdefulla vapen.

EU:s vapendirektiv medger att historiska vapen⁷ undantas från kravet på särskild märkning i syfte att inte vapnets värde ska skadas eller förstöras. Förbundet föreslås att så sker. För att utnyttja detta undantag krävs ett tillägg till 2 a kap, Vapenlagen:

” 8 § Märkning av historiska vapen

För historiska vapen gäller att märkning endast ska ske i det fall det är möjligt utan att vapnets ekonomiska, historiska eller kulturhistoriska värde påverkas.”

Förbundet menar att det är lämpligt att en sådan justering av Vapenlagen görs.

⁷ Till historiskt värdefulla vapen torde även exempelvis vapen av tekniskt, eller idrottshistoriskt värde (exempelvis en unik prototyp, eller ett vapen som tillhört en OS-guldmedaljör, världsrekordhållare eller motsvarande).

Ekonomiska konsekvenser av regeringens förslag

Slutligen vill Förbundet påtala att regeringen inte har berört de ekonomiska konsekvenserna av sitt förslag, detta trots att dessa kan väntas bli betydande, både för enskilda, för företag och för staten.

Reglering av exempelvis magasin skulle innebära att försäljning av sådana inte skulle kunna fortsätta bedrivas av handlare utan vapenhandlartillstånd, något som i dag kräver yrkesmässig försäljning av vapen. En handlare som idag säljer magasin men som inte är vapenhandlare skulle därför behöva börja saluföra även vapen (med krav på tillstånd, hårda förvaringskrav och därmed följande investeringar och kostnader) om denne skulle kunna fortsätta med sin affärsverksamhet.

När det gäller klassning av vapen till kategori A skulle det innebära att reparationer handel med, reparation av, och tillhandahållande av reservdelar till skulle kräva tillstånd från ISP. Sådana beviljas idag inte för civil verksamhet. Regeringens förslag skulle därmed innebära mycket stora problem för de handlare som idag är specialiserade på sådana vapen. Dessa företag skulle om regeringens förslag sannolikt få lägga ner eller ändra sin verksamhetsinriktning.

Skulle förslagen bli verklighet borde vidare rimligen all berörd egendom (vapen, magasin och tillbehör), oavsett om dessa ägs av enskilda, föreningar eller företag, behöva lösas in av staten. Någon redovisning av kostnaderna för detta har regeringen inte redovisat – de måste dock med anledning mängden egendom som påverkas – antas vara omfattande.